

Plan djelovanja „Tima za sanacije i obnovu (TSO)“ Instituta za razvoj mladih KULT u okviru akcije „Ne smijemo stati!!!“

Bosna i Hercegovina je teško pogođena elementarnim nepogodama. Poplave i klizišta načinile su ogromnu materijalnu štetu, a zabilježen je i značajan broj ljudskih žrtava. Posljedice po bh. društvo i bh. privredu su nesagledive.

Pored direktnih posljedica, uništene javne infrastrukture i privatne imovine te zagađenog okoliša, u najgorem obliku, **jedan od najvećih problema je nepostojanje adekvatnog sistema organizacije i koordinacije saniranja štete.** Sistem prikupljanja i distribucije humanitarne pomoći nije sistematiziran, uvezan ni dovoljno učinkovit, proces raščišćavanja, dezinfekcije i deratizacije ide nedopustivo sporo, o građevinskim sanacijama još se i ne govori, sistemsko mobiliziranje i opremanje radne snage nije zaživjelo. Može se reći da je prvi val pomoći pokrenut i usmjeravan uglavnom samoorganiziranjem građana, uz podršku nevladinog sektora i donacijama privrednika i međunarodnih prijatelja. Prema informacijama koje se bilježe na terenu, institucije države ponovo su zakazale. 10 dana od početka poplava, još se nisu odredile ni adekvatne trajne lokacije neophodnih deponija, a o njihovom temeljitom pripremanju za odlaganje nakupljenog otpada nema ni riječi.

Institut za razvoj mladih KULT je jedna od brojnih nevladinih organizacija u BiH koja je u ovom teškom periodu usmjerila svoje kapacitete na pomoć poplavama pogođenim područjima i tamošenjem stanovništvu, kako kroz prikupljanje humanitarne pomoći tako i kroz učešće i organiziranje velikih akcija raščišćavanja i sanacije nastale štete. Ujedno, pratili smo proces pružanja pomoći ugroženom stanovništvu i ustanovili brojne probleme u tom procesu:

- 1) Nadležni organi nisu uspostavili sistem transparentan i odgovarajući sistem prikupljanja i distribucije pomoći ugroženom stanovništvu,
- 2) Ne postoje svi spiskovi ugroženih objekata i porodica, niti je urađena njihova klasifikacija,
- 3) Ne postoji adekvatna klasifikacija humanitarne pomoći u odnosu na potrebe korisnika,
- 4) Nema adekvatne reakcije na osnovane sumnje i evidentirane zloupotrebe humanitarne pomoći niti mehanizama za njeno sprječavanje,
- 5) Volonterska radna snaga, zbog slabe organizacije i neadekvatnog usmjeravanja ka prioritetnim lokacijama, često ima „prazan hod“, gubi puni učinak i smanjuje se motivacija za rad i daljnji angažman,
- 6) Ne postoji razrađen sistem sanacije koja bi donijela održivo rješenje i ostanak stanovništva u svojim domovima, sistem odlaganja otpada nije zaživio, a porodice su, iako u teškom stanju traume i nedostatku sredstava, prepušteni sami sebi u obnovi domova.

Institut želi sistemski pristupiti sanaciji ogromnih šteta od poplava koje su nas zadesile. Želimo napraviti redoslijed aktivnosti, „obrazac“ za sanaciju šteta u objektima pogođenim poplavama, s fokusom na privatne objekte građana. Institut želi na najbolji mogući način iskoordinirati humanitarnu pomoć i volonterski angažman, kako ne bi bilo „praznog hoda“, a što je najvažnije, kako bi ugroženo stanovništvo što prije dobilo dugoročno rješenje i vjeru da je nastavak života u koliko-toliko normalnim uvjetima moguć – što je neophodno nakon traume kroz koju prolazi.

U skladu s rečenim, akcija Instituta „**Ne smijemo stati!**“ ima za cilj:

- 1) Uspostaviti transparentan sistem prikupljanja prioritetne humanitarne pomoći za sanaciju privatnih objekata građana,
- 2) Precizno definirati proceduru korištenja sredstava i raspoloživih volonterskih snaga, kako bi se uspostavio trajan mehanizam koji bi omogućavao bolji učinak i maksimalnu iskoristivost donacija,
- 3) Dobro organiziranu pomoć usmjeriti ka potpunoj revitalizaciji privatnih objekata pogođenih poplavama, od čišćenja do opremanja osnovnim sredstvima za život, kako bi se u što kraćem roku osigurao održiv i dugotrajan ostanak ljudi u svojim prebivalištima,
- 4) Zagovarati neophodan i pravovremen angažman vlasti u vezi s aktivnostima koje moraju pratiti planirane individualne sanacije, npr., pravovremena dezinfekcija i deratizacija objekata, formiranje adekvatnih deponija za uklonjenje otpada iz domova, angažiranje mehanizacije za uklanjanje zagađenih nanosa uklonjenih iz dvorišta i sl.
- 5) Napraviti sistem brzog protoka vjerodostojnih informacija o potrebi za hitnim intervencijama i pomoći, potvrđenih neposredno na terenu, od ugroženog lica/domaćinstva do organizacije/institucije koja može intervenirati.

Plan rada

1. Kreirati sistem prikupljanja novčanih sredstava, s potpunom transparentnošću: informacije o donatoru i donaciji, informacije o krajnjim korisnicima, precizno izvještavanje o implementaciji pomoći sve do završne faze, informiranje donatora o utrošenom novcu. Više na [poplave.mladi.org](http://mladi.org): http://mladi.org/index.php?option=com_content&view=article&id=1978&Itemid=488&language=ba

2. Organizacija volonterskih akcija

1. Kreiranje liste ugroženih lokacija/mjesta na temelju „mape poplava“ i drugih vjerodostojnih izvora,
2. Detaljan spisak domaćinstava kojima treba pomoć na osnovu obilaska terena dan prije akcije (izvidnica),
3. Pravljenje „mreže pomagača“ (vijeća mladih/ omladinski savjeti, struktura M1, pojedinci-aktivisti koje poznajemo) u poplavama pogođenim mjestima, koji će imati ulogu kontakt-osoba i osigurati vjerodostojne informacije s terena,
4. Definiranje prioritetnih lokacija i objekata unutar identificiranih mjesta koja su pogođena poplavama, prije pokretanja volonterskih grupa, kako bi se usmjerilo djelovanje volontera prema prioritetima,
5. Razvrstavanje pomoći na temelju klasifikacije korisnika (direktno i indirektno ugroženi),
6. Sačinjavanje redoslijeda aktivnosti, pravilnika, za sanaciju šteta: grubo čišćenje, fino čišćenje, građevinske pregradnje, dezinfekcija i deratizacija, građevinske radnje, namještaj i opremanje,
7. Pripremanje simboličnih paketa s osnovnim namirnicama za korisnike sanacija, kao motivirajući faktor i psihoterapija – da nisu ostavljeni sami i da se misli na sve njihove potrebe,

8. Formiranje šire baze volontera, pomoću javnog poziva i direktnom saradnjom s (visoko)školskim ustanovama,
9. Klasificiranje volontera na osnovu poslova koje su spremni i sposobni obavljati (čišćenje, građevinski radovi, asistiranje i dr.)
10. Organiziranje i opremanje volontera iz poplavama pogođenih gradova ili gradova u njihovoj blizini,
11. Kreiranje pravilnika o organizacijskoj strukturi volonterskih grupa i organizatora akcije (kreiranje timova u okviru većih grupa volontera prije polaska u akciju, održavanje baze-štaba, koordinatora baze, vođe puta, povjerenika*, vođe grupa i dr.)
12. Obavljanje kratke savjetodavne obuke (isprintano uputstvo za volontere i kratko predavanje pred polazak ili tokom puta),
13. Uvezivanje sa stručnim licima (epidemiolozi, demineri, predstavnici CZ) koji će davati uputstva volonterima na terenu, kako bi spriječili moguće nesreće,
14. Kreiranje Agende radnog dana (rad, pauze, polazak) i kodeks ponašanja učesnika,
15. Imenovanje povjerenika ispred Organizatora koji će konstantno obilaziti ljude na terenu i bilježiti izvještaj (foto i tekstualne bilješke) o aktivnostima i rezultatima. Izvještaj treba sadržavati: tačne adrese (i vlasnike) na kojima timovi rade, kvadratura koja se sanira, vrsta sanacije, broj angažiranih volontera, kako bi se kontrolirao proces i identifikovale daljnje potrebe po domaćinstvu (do faze „ključ u ruke“, odnosno potpunog osposobljavanja prostora za stanovanje). Povjerenik, pored monitoringa rada, ima ulogu i „satelit“ i „alarm“ koji će prosljeđivati Centrali formiranoj u Institutu informacije o hitnim slučajevima (crveni telefon), a koje će Centrala prosljeđivati dalje na odgovarajuće adrese,
16. Redovno ažuriranje sadržaja centralnog izvještaja informacijama iz izvještaja sačinjenih na svakoj radnoj akciji.

3.Zagovaračke aktivnosti prema vlastima

1. Identifikacija gorućih problema čije je rješavanje u nadležnosti vlasti, koji su nerješivi bez učešća zvaničnih institucija (deponije, odvoz otpada, mašinski radovi, dezinfekcija i deratizacija i dr.), kreiranje liste,
2. Identifikacija nadležnih institucija za definirane probleme, te objavljivanje oba spiska, uz preporuke za djelovanje,
3. Konstantni ukazi saopćenjima na neophodne korake vlasti, koji će se objavljivati putem svih postojećih kanala komunikacije Instituta (FB-stranice projekata, web-stranice projekata, web-stranice partnera, prosljeđivanje medijima),
4. Snimanje „živih priča s terena“, sa izjavama ugroženog stanovništva o neophodnosti djelovanja vlasti za rješavanje specifičnih problema,
5. Saradnja s institucijama vlasti gdje je moguće, ali s insistiranjem na preciznim i kratkim rokovima obostranog djelovanja, kako bi se proces ubrzao,
6. Objavljivanje analiza o štetnosti određenih ad-hoc rješenja (poput spalionica animalnog otpada i jama za animalni otpad u naseljenim mjestima).

4.Promotivne aktivnosti (kampanja „Ne smijemo stati!“)

1. Snimanje motivirajućeg videa, sa scenama koje se ne mogu vidjeti u medijima, i volonterima kao herojima obnove (više njih, u saradnji s medijima-partnerima), s ciljem konstantnog mobiliziranja volonterske radne snage,

2. Priprema letaka i postera s detaljnim uputstvima o ispravnim koracima sanacije i zaštite od mogućih zaraza, s obzirom da je veliki broj ugroženih koji ne koriste internet, kao i onih koji će prinudno, zbog obaveza revitalizacije vlastitih domova, dugo od njega apstinirati, koji će se dijeliti krajnjim korisnicima i obljepljivati na vidljiva mjesta na objektima i javnim površinama,
3. Redovna izvještavanja o realiziranim akcijama i njihova promocija putem društvenih mreža i web-platформи,
4. Oformljavanje medijske mreže podrške, uz pomoć dosadašnjih medijskih partnera Instituta (source.ba, Hayat TV, eFm radio i dr.).